

Список використаних інформаційних джерел:

1. Нікішина О. В. Механізми регулювання інтегрованого зернового ринку: монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2014. 450 с.
2. Сумець О.М. Логістичні витрати підприємств олійно-жирової галузі: формування та оцінювання: монографія. Харків: Видавництво НУА, 2017. 243 с.
3. Буркинський Б.В., Нікішина О.В. Принципи формування ефективних логістичних ланцюгів товарних ринків: монографія. Одеса: ІПРЕЕД НАН України, 2019. 80 с.

УДК 657.1

Пойда-Носик Н.Н.

*к.е.н., професор, професор кафедри фінансів і банківської справи
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород, Україна*

**ОБЛІКОВІ МІРКУВАННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ МСФЗ В УКРАЇНІ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ ЗМІН І ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ**

Тема застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) в діяльності вітчизняних підприємств в Україні, звісно, не нова. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні була прийнята ще у 2007 році [1] і передбачала адаптацію національних стандартів до вимог МСФЗ. Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [2] визначено перелік суб'єктів, які складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами – це підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, кредитні спілки, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях та суб'єкти звітування, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Постановою Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2000 р. №419 [3]. Якщо за даними Державної служби статистики, НБУ та Мінфіну підрахувати загальну кількість таких суб'єктів звітування, то вийде від 4,5 до 5 тисяч одиниць, що складає близько 1,3% від загальної кількості суб'єктів господарювання в Україні.

Якщо окреслити переваги МСФЗ для бізнесу, то серед головних варто виділити:

- МСФЗ дозволяє зробити бізнес прозорим і відкритим, а також на хвилі популярності МСФЗ звітність можна використовувати в якості PR;
- Правила МСФЗ чудово підходять для формування управлінського обліку та фінансового аналізу і є хорошою науковою базою для підготовки консолідованої звітності;
- Підготовка звітності по МСФЗ зазвичай впливає на поліпшення корпоративного управління (corporate governance);

- Використання МСФЗ розширює можливості залучення джерел фінансування та доступу на нові ринки збуту;
- Може бути досягнуто зниження ставок фінансування завдяки кращому інформуванню інвесторів, кредиторів та акціонерів.

Щороку вимоги МСФЗ змінюються, публікуються нові стандарти, тлумачення та доповнення, які впливають на подальшу фінансову звітність компаній. Перманентною задачею головних бухгалтерів та фінансових директорів є обізнаність на високому рівні щодо останніх змін до МСФЗ.

Поточний 2020 рік прийшов із новими змінами і водночас із серйозними викликами для вітчизняних підприємств. Однією із змін є набрання з 01.01.2020 р. чинності наказу Мінфіну від 25.10.2019 №452 [4], згідно якого підприємства, які складають фінансову звітність (у т. ч. консолідовану) на підставі Таксономії МСФЗ повинні будуть подавати звітність в електронному форматі.

На сьогодні в Україні триває процес запровадження Системи фінансової звітності (СФЗ), який передбачає подання фінансової звітності в уніфікованому електронному форматі iXBRL, підготовленої відповідно до таксономії UA XBRL (від англ. eXtensible Business Reporting Language – «розширювана мова ділової звітності») МСФЗ, за принципом «єдиного вікна». Таксономія трактується як класифікаційна система, яка може бути використана для ідентифікації та структурування інформації з метою полегшення її пошуку та обробки користувачем [5]. Іншими словами, це перелік статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Таксономія фінансової звітності UA XBRL МСФЗ затверджена та опублікована Міністерством фінансів України та поширена іншими регуляторами фінансового сектору — НБУ, НКЦПФР, Нацкомфінпослуг.

Формат XBRL є загальноновизнаним міжнародним стандартом, що дозволяє опрацювати великі обсяги якісних та кількісних показників. У багатьох розвинутих країнах XBRL є загальноновизнаним стандартом для подання фінансової звітності за МСФЗ в електронному вигляді. На цей час XBRL офіційно рекомендований до використання і підтримується Радою з МСФЗ для електронного складання звітності за стандартами МСФЗ.

Перехід України на новий формат iXBRL відкриє низку переваг як для користувачів, так і для тих, хто готує фінансову інформацію. Серед переваг використання СФЗ для суб'єктів звітування варто назвати: коректне складання фінансової звітності; виключення дублювання при поданні фінансової звітності регуляторам; якісна фінансова звітність сприятиме залученню інвесторів. Для користувачів (регуляторів) перевагами використання СФЗ є швидкість і автоматичність обробки й аналізу фінансової звітності; своєчасне виявлення ризиків та оперативне реагування на них; більш ефективний і менш затратний регуляторний процес [6].

Варто зауважити, що у 2020 році всі суб'єкти звітування (не тільки вітчизняні підприємства) зіштовхнулися з викликами, пов'язаними з урегулюванням

фінансових наслідків спалаху коронавірусу, які прийдеться розкривати під час підготовки фінансової звітності за МСФЗ. Ці наслідки, очевидно, будуть масштабними. Багато країн вимагають від суб'єктів господарювання обмеження або призупинення ділових операцій та ввели обмеження на поїздки і впровадили карантинні заходи. Ці заходи та політика значно порушили (або, як очікується, порушать) звичайну діяльність багатьох компаній. Більш масштабні та особливо виражені збитки, очевидно, очікуються в таких галузях, як туризм, готельний бізнес, транспортна логістика, роздрібна торгівля та розваги. При цьому виробнича сфера та фінансовий сектор також, очевидно, відчують на собі негативні фінансові наслідки глобальної кризи. Основними факторами негативного впливу будуть:

- перебої у виробництві;
- перебої в ланцюгах поставок;
- недоступність персоналу і вимушена необхідність скорочення штатів;
- зниження обсягів продажів та рентабельності;
- закриття офісів та магазинів (у кого специфіка роботи дозволяє перейти на віддалений формат, ті суб'єкти менше постраждають);
- затримки у плановому розширенні бізнесу;
- неможливість залучення фінансування;
- зростання мінливості вартості фінансових інструментів тощо.

Станом на 25 березня 2020 р. майже половина українських компаній (48%) вже зафіксувала від 20% до 50% втрат доходів. Ще 16% прийняли рішення про зміну заробітної плати персоналу, а 14% - про скорочення штату. Реакція бізнесу на рішення КМУ про продовження карантину на основі опитування, проведеного Delo.ua, наступна: 23% планують зменшувати заробітну плату працівників, 17% - скорочувати штат, ще 6% - частково закривати бізнес, при цьому 23% не планують ніякого скорочення або зменшення, а 31% будуть шукати нові ніші для розвитку [7].

Якщо спалах захворюваності продовжить прогресувати та розвиватися, то складно передбачити повну міру та тривалість економічного впливу COVID-19. Ці обставини можуть призвести до суттєвих проблем при складанні фінансової звітності за МСФЗ суб'єктами господарювання. Організації повинні ретельно враховувати свої унікальні обставини та ризики, коли аналізують, як останні події можуть вплинути на їх фінансову звітність. Зокрема, фінансова звітність та відповідні розкриття фінансової звітності повинні передати всі суттєві наслідки COVID-19

Суб'єктам господарювання необхідно, перш за все, розглянути питання про можливість за даних конкретних обставин відповідати одному з базових принципів МСФЗ – принципу неперервності діяльності протягом, як мінімум, 12 календарних місяців. Фахівці [8] також дають поради суб'єктам господарювання щодо необхідності формування припущень, з урахуванням масштабів перебоїв, можливого майбутнього відшкодування збитків для їхніх підприємств, та адекватного розкриття інформації про ті активи та зобов'язання, які піддаються

значній невизначеності оцінки, щоб забезпечити користувачам краще розуміння фінансового впливу.

Оцінка керівництвом спроможності суб'єкта господарювання продовжувати свою діяльність протягом не менше 12 календарних місяців передбачає прийняття рішення про суттєвість невизначених майбутніх результатів подій чи умов. Це вимагатиме від суб'єкта господарювання, крім усього іншого, оцінити:

- 1) рівень порушення виконання операційних функцій;
- 2) потенційний зменшений попит на продукцію чи послуги;
- 3) договірні зобов'язання, що підлягають сплаті або передбачаються протягом одного року;
- 4) потенційну нестачу ліквідності та оборотних коштів; та
- 5) доступ до існуючих джерел капіталу (наприклад, доступна кредитна лінія, державна допомога).

На основі такої оцінки можна робити фахові припущення про потенційні втрати, що дозволить адекватно розкрити інформацію у фінансовій звітності, яка готується за МСФЗ.

Список використаних інформаційних джерел

1. Стратегія застосування міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2007-p> (дата звернення 29.03.2020).

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 29.03.2020).

3. Про затвердження Порядку подання фінансової звітності: Постанова КМУ від 28.12.2000 №419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF> (дата звернення 29.03.2020).

4. Про затвердження перекладу Таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності: Наказ Мінфіну від 25.10.2019 №452. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/452%20наказ.pdf> (дата звернення 29.03.2020).

5. Основи Таксономії UA XBRL МСФЗ. URL: <https://frs.gov.ua/learning/taxonomy/> (дата звернення 29.03.2020).

6. Що таке СФЗ - <https://frs.gov.ua/about-frs/shho-take-sfz/> (дата звернення 29.03.2020).

7. Украинский бизнес о продлении карантина: "Сотни тысяч людей рискуют остаться без работы". URL: <https://delo.ua/business/ukrainskij-biznes-o-prodlenii-karantina-nadeem-366650/> (дата звернення 29.03.2020).

8. Applying IFRS - Accounting considerations of the coronavirus outbreak. URL: https://www.ey.com/en_gl/ifrs-technical-resources/applying-ifrs-accounting-considerations-of-the-coronavirus-outbreak (дата звернення 29.03.2020).